

ארכיון כפר ויתקין
16.12.2020

על הספר "חידודין" של בן-ציון גפני גדעון חרובי

"חידודין" הוא אוסף של חיבורים היתוליים וגם אחרים, שנכתבו במשך למעלה מארבעים שנה ע"י ההומוריסט בן-ציון גפני שהיה ממייסדי הכפר.

יש בו הרבה חומרים מעניינים ומהנים שמאירים את החיים שהיו בכפר ואנשיו, ומלמדים, את המעיין והמתעניין, בחומר היסטורי רב ומגוון. הספר-חוברת הוא בבחינת "מועט המחזיק את המרובה". אני מצטט את משפט הסיום בהקדמה שכתב גפני "בתקווה שוותיקים בינינו יזכרו בדברים עברו, וצעירים ילמדו מתולדות הכפר וקורותיו עד היום".

ואכן, למדתי ממנו הרבה ואני ממשיך לעיתים לעיין בו ולהנות. הספר הודפס לקראת חגיגות מלאות חמישים שנה לכפר ויתקין.

לספר זה הפקתי לאחרונה מספר תוספות הכוללות:

1. תרגום לעברית של משפטים ומילים בידיש, ארמית ושפות אחרות. התרגום מידיש נעשה על ידי יצחק זרחוביץ מבית-ינאי, תרגומים נוספים בעזרת מילון אבן-שושן וחברים.
2. כמו כן, בניתי מפתח שמות ב-"חידודין".
3. הוספתי הערות לגבי מספר תאריכים המופיעים בספר.

עריכת כל התוספות נעשתה על ידי שרי גלבווע, ארכיונאית הכפר.

מפתח השמות בספר "חידודין" של בן-ציון גפני
כתב: גדעון חרובי

א'

אבני אברהם, 28
אבני פועה, 28
אדירי זאב, 96
אדירי זליג, 31
אוקסמן משה, 7, 16, 32
אוריון הזקן, קסטנברג חיים אריה, 38
אוריון זלמן, 13, 22, 54, 75
אלקין זהבה, 26, 43
אלקין צבי, 16, 32, 34, 38, 39, 43
אמפר שמואל, 90
אפטיקר גאולה, 26
ארזי יצחק, 17, 47, 61, 88
אשוח מנחם, 27, 41, 52, 60
דר' אשכנזי אליעזר, 34
אשלגי חיים, 7, 9, 32, 83, 90
אשרי אהובה, 22
אשרי אהרון, 15, 39, 43, 54
אשרי אילנה ("גי'נגית"), 92

ב'

בורשד משה, 11 (בן דוד של משה חסקלברג)
בית הלחמי גרשון, 6, 7, 9, 29, 32, 46, 58, 59
בלטינסקי רפאל, 17, 32, 34, 94
בן-אפרים חיים, 29
בן-אריה אלעזר, 3, 4, 5, 16, 24, 25, 27, 30, 32, 33, 46, 53, 62, 64, 90
בן-אריה מלכה, 24
בן-סירא שמואל, 54
בן-סירא נפתלי, 80, 105
בן-צבי חיים, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 25, 33, 34, 45, 46, 57, 59, 62, 64, 104
בן-צבי צביה, 63, 73
בן-שדה איטה, 17
בן-שדה מנחם, 19, 25, 31
בן-שאול חיים, 33, 43, 55, 76
ברלוביץ חיים, 83
ברסקי שרול (בר ישראל) 28, 106
ברל ?, 61
בלסקי לאה, 83

ג'

גולדברג מכצה (מיכאל), 111
גולדברג רבקה'לה, 94
גולדברג ליפא, 12, 46, 54
גולדהר יצחק (הרפז), 13, 36, 42
גולדשטיין דוד, 12, 26, 48
גור-אריה יעקב, 15, 25, 27, 31, 32, 55,
גיסר לאה, 30, 63
גיסר מנחם, 18, 25, 32, 33, 36
גל גדליה, 105, 117, 118
גלוז (גלעוז) אליעזר, 16, 46, 56, 58, 88, 104
גנני יוסקה, 7, 12, 13, 18, 25, 37, 54, 59, 75, 81
גפני בן-ציון, 8, 10, 14, 16, 17, 29, 33, 39, 43, 82
גפני משולם, 76
גרנוב (גורן) ישראל, 7, 12, 13, 24, 43, 54, 75, 90
גרנוב (גורן) שרה (שרקה), 24
גרשוני דב, 7, 9, 10, 22, 23, 32
גרשוני חנה, 21, 22, 27, 32

ד'

דגני שמואל, 22, 27, 32, 55, 66
דגני בטיה, 29, 48
דוקמן סמוסה (גבריאלי שמואל), 37, 49, 63, 80, 90
דוקמן מרגלית, 50
דקל אפרים, 30
דרביצקי מוטקה?, 12
דרורי מוטל (מרדכי), 13
דריז דב, 7, 11, 37, 38, 46, 48, 57, 88
דריז זהבה, 17, 31

ה'

הורוביץ נחמן, 64
הולנדר שרגא, 7, 8, 9, 11, 28, 29, 58
החרמוני חיים, 6, 24, 26, 28, 32, 58, 73, 83
החרמוני טניה, 6, 32, 73
החרמוני אורה, 79, 82
הלפרין יהודה, 19, 27
הלפרין סוניה, 26, 32, 63
הלפרין שלמה, 47, 56
הרצנשטיין ברוך, 7, 11, 13, 15, 50, 65

ו'

דר' וואהל נפתלי, 34, 50, 57
וולנר אווה, 98
וולנר ויקטור, 79, 98, 99
וורוביוב (אנקורי) דן, 39, 42, 79

וורוביוב (אנקורי) טוביה, 7, 9, 11, 29, 39
וורוביוב (אנקורי) שולמית, 42
ויינשטוק יצחק, 10, 12, 62, 65
ויינשטוק לאה, 83
ויסבלום שאול, 79
ורדי רפאל, 29, 34, 47, 61

ז'

זהבי אברהם, 13, 15, 25, 30, 55, 61
זהבי פרידה, 15
זהר שולם, 108, 109, 110
זצר (זהר) ישראל, 17, 19, 33
זצר לאה, 83
זלצר ישראל (סולה), 34, 43, 48, 50, 51, 76, 79, 108
זלצר נחום, 47, 61
זלצר צפורה (ציפקה), 29, 80
זלצר שלמה, 37, 38, 43, 46, 48, 53, 54, 59, 60, 62

ח'

חביב אברהם, 18, 27, 34, 42, 47
חומה יפה, 21, 66
חומה יצחק, 38
חטיבה אריה, 75
חייצי'נקו (עציון) צבי, 7, 12, 13, 16
חנוך מנדל, 89
חסקלברג משה, 7, 11, 24, 33, 41, 42, 44, 46
חרובי חיים, 24, 25, 30, 33, 37, 40, 41, 45, 46, 82, 94
חרובי הלה, 64
חרובי גדעון, 64

י'

יבלונסקי (יובל) חיים, 27, 43, 83
יולוס ישראל, 27, 34, 35, 56, 66
ימיני ישראל, 18
יעקבי אלכסנדר, 13, 14, 17, 24, 33, 48, 59
יעקבי גד, 116

כ'

כהן אריה, 56
כהן חיים, 7, 13, 46, 58, 62, 64, 65, 76
כהנוביץ חיים, 43, 80, 81, 83
דר' כוהנן פריץ, 114
כחלין צבי, 12, 25, 46, 52
כשר יצחק, 13
כשר יוסף, 13, 23, 60
כשר מניה, 20, 26, 56

ל'

לב יצחק, 16, 17
לביא סימה, 116
לוסקי דב, 13, 25
לוקוב אסתר, 16, 17, 18
לוקוב יוסף, 27, 34, 41, 60
לוקוב איילה, 33
לוש איסר, 38, 55
לוש יעל, 89
ליבמן מרדכי, 41
ליבמן אברהם, 47
ליבמן קלרה, 20, 30
ליטבק (חפר) נחום, 18, 22, 60
ליטבק (חפר) שרה, 22
ליטבק (בן-זכאי) שמואל (סם), 106
ליפשיץ יעקב (בעל המסעדה) אבא של בן-ציון, 23
ליפשיץ בן-ציון, 15, 19, 38, 39, 42, 61
למברג (הראל) פנחס, 88

מ'

מאיר (עבד באיטליז), 8
מדרשי יעקב, 32, 33, 34, 41, 49, 64
מדרשי צבי, 63
מלמוד (מלמד) לאה, 21, 83
מלמד אביטל, 62, 95, 96
מלמוד (מלמד) יודקה (יהודה), 22, 27, 32, 49, 61, 89
מרגולין מרים, 30
מרגולין חיים, 18, 26, 30, 31, 33, 36, 42, 46, 64, 65
מרגלית יהושע, 46, 63, 89
מידובניק שלמה, 47, 54
מדברי אברהם, 89, 90

נ'

נחשתאי יוסף, 23, 62
נחמני מרדכי, 3, 4, 5, 7, 8, 24, 28, 37, 58
נייגוז (נהיר) ברוך, 13, 16, 36, 42, 43, 48, 55, 62, 75
ניצן עמי ("קוקה", "קויקה"), 105
נמירובסקי (אמיר) אהרון, 17, 94
נעמן אורי, 105

ס'

סברדלוב אברהם, 16, 24, 25, 26, 29, 33, 46, 53, 59, 60, 65, 94
סברדלוב יהודית, 53
סגל שלמה, 18, 25, 42, 56, 75
סורפין דוד, 34
סטריקובסקי זאב, 13, 44, 49

סנדרוביץ (סמדר) שמחה, 17, 38, 81
סנדרוביץ (סמדר) חיה, 31
ספיבק דבשה, 30, 31
ספיבק אברהם, 16, 30
ספיבק רחל (פרקר רוחלה), 50

פ'

פולינסקי אהרון, 61
פורמנסקי מאיר, 44, 61, 62, 102
פיירשטיין (פורת) ישעיהו שייקה, 7, 9, 59, 85
פינקלשטיין לאה (אמא של צביה בן-צבי), 83
פליטמן חיים, 11, 32, 59, 83
פנחסי משה, 80, 81, 92, 93, 94, 95
פסח מרדכי, 102
פסח צבי, 8
פפלבאום (אילני) משה, 66
פקר דוד, 12
פקר לאה, 17, 46, 82

צ'

צומר (צור) שמואל, 39
צורף זהבה, 23
צורף אברהם, 26
צפוני (צפינר) שמחה, 6, 7, 9, 11, 27, 58
צפוני (צפינר) שמואל, 10
צפירי, 7, 9, 16, 59

ק'

קוקסו (ניצן) לאה, 31
קוקסו (ניצן) חיים, 15, 25, 32, 33, 41, 49, 53, 65, 83, 90
קוקסו שמואליק, 8, 10
קיפניס שמעון, 16, 17, 19
קמחי אליעזר, 7, 12, 18, 19, 28, 29, 36, 42, 46, 48, 58, 62, 66, 80
קפלינסקי ישראל, 13
קרוק משה, 25

ר'

רבינוביץ דינה, 62, 64
רבינוביץ יהודה, 15, 16, 20, 21, 25, 32, 33, 42, 43, 44, 45, 46, 49, 62, 63, 78, 88, 96
רבינוביץ מאיר ("יאיר"), 121
רובינשטיין יחזקאל, 25
רובל יעקב, 54, 60, 61
רוזין (רוזן) חיים, 8, 11, 12 "קוריצה", 16, 32, 34, 83
רוטברד חיה, 60
רוטברד דוד, 25, 39, 40, 43, 60
רוטנברג משה, 55

רזי מלכה, 63, 74
ריין יוסף (יוסלה), 42

ש'

שביט (שטרן) אברהם, 77, 78
שוחט מרדכי, 92, 93, 94,
שוורץ ברוך (בוזיה), 17, 39, 46, 48, 54, 75, 94
שוורץ מרים, 50
שוורץ ז'ניה, 17
שטייניס שייקה, 41
שטרן דב, 7
שטרן (חרנב) לאה, 20, 44
שיינבוים משה, 34
שצר לאה, 83
שרף משה (מוישלה), 62
שרף חיים דוד, 8, 22, 27, 28, 30, 49, 61, 62
שרמן חיים, 7, 13, 40, 58, 83

ת'

תהבלום (ישעיהו) חנה, 8, 17, 18
תהבלום משה, 20, 22, 23, 27, 30, 32, 34, 35, 44, 47, 57, 62, 63, 64
תורן אברהם, 46, 62, 81, 98

קבלני בנין

תיר, 17, 18
נחשתן, 17
רוטנשטיין, 18

שו"ב

רבי הירש, 19

אנשי חוץ

שמריה (נוער עולה מוינה), 66	מר הכה מבית ינאי, 51, 64
פריץ (נוער עולה מוינה), 65	קרבל שאול, 58
סנדר גרודנאי (העגלון), 90	ג'וחה (בית חרות), 93
אלוף משנה קרני, 102	כפולר (מדריך תפוחי אדמה), 27
הדסה שטיינברג, 68	רזניק (מהנדס), 34
אידל (פועל), 105	צימרמן (סוחר חומרי בנין), 38
עזרא השומר, 105	קפלן אלישבע (מועצת הפועלות), 44
בן עמי עובד מנתניה, 118	בן-צבי (הפסל), 46
המהנדס אשכנזי, 74	הוברמן ברוניסלב (כנר יהודי, וירטואוז, מיסד התזמורת הסימפונית הארץ ישראלית כיום התזמורת הפלהרמונית הישראלית), 68
קליין ישקה (מדריך עופות מאבן יהודה), 118	צבי יהודה (מנהלל), 64
	גב' מלינוביץ (מבית ינאי), 54
	רוקח ישראל, ראש עיריית תל-אביב, 65
	לויין פרניה (מבית ינאי), 55
	משה צוקרמן הקצב, 51

לגיון זרים

- זרחוביץ יצחק מבית-ינאי, 68, 71
- זרחוביץ ישה מבית-ינאי, 68, 71
- לאון, 67, 71
- טובה ורעיה מביתן אהרון, 71
- בוזיה הצבעי, 67
- אריה הצבעי, 68, 69
- שוסטקובסקי יהושע מביתן אהרון, 71
- לייקה, 68
- אסתר, 68
- משפחת חייקין מביתן אהרון, 71

חברים מארגון "הגואל"

- זיווני, 22
- יהושע, 22
- נתן שוער, 22, 33, 59, 65
- שרה שוער, 65
- משה כהנא (מגבעת שפירא), 110

תרגום לעברית

**של משפטים ומילים בידיש, ארמית, לועזית
ותיקונים**

בספר "חידודין" של בן-ציון גפני

הפקה: גדעון חרובי

תרגום מידיש: יצחק זרחוביץ

תרגומים נוספים: בעזרת מילון אבן-שושן וחברים

עריכה במחשב: שרי גלבוז

<u>שם הפרק</u>	<u>עמוד מס'</u>	<u>הפסוק באידיש, בלועזית, בארמית</u>	<u>התרגום לעברית</u>
	1	בטמפו	בקצב
		אנופליסים	סוג יתושים מעבירי מחלת הקדחת
		מכונת הכתיב	צ"ל: מכונת הכתיבה
		קונטרסים	חוברות
		דוֹנָה (דוּו-אנגלית)	מינון
	2	טופוגרפיה	תאור פני הקרקע
	3	איסטניס	מעודן רגיש
		שפי	בשלווה ונחת
		בר-אוריין (ארמית)	בן תורה, למדן
		בחור כדיבעי (ארמית)	בחור לענין
		פרולוג	פתיחה
		שפי	בשלווה ונחת
	4	פרנץ יוזף	קיסר ממלכת אוסטרו-הונגריה במאה ה-19
		פמליה	בני הלויה
	5	פורמלים	צורתיים – הבחינה החיצונית ולא הפנימית
	6	רב האקונומים	מנהל המשק והאספקה למטבח
		סרעפים	מחשבות (שרעפים – תהילים קלט' כג')
	7	פוזה	אופן עמידה או ישיבה
	7	לאלקעס (יידיש)	בובות – הכוונה לבחורות, חתיכות
	7	און פארהייסט זיך ניט (יידיש)	ולא מתגרה
		פאטוס	התפעלות והתרגשות יתרה ומופרזת.
	7	פולקה	ריקוד עממי צ'כי בזוגות
	7	פוקסטרוט	ריקוד משנות העשרים של המאה ה-20
	7	גרנדיוזי (איטלקית)	נהדר, מפואר
	7	נעבעך (יידיש)	מסכן
	7	בפלטה	תקליט של פטיפון
	8	אבייכעלע (יידיש)	כרסון – בטן זעירא (בטן שובבה)
	8	א שטיקל קישקע (יידיש)	חתיכת מעיים
	8	קוריצה (רוסית)	תרנגולת
	8	רדיקלים	מתקנים ומשנים יסודיים
	9	א שטיקל ריפ קען זיין (יידיש)	האם אוכל לקבל חתיכת עצם
	9	פרסטיז'ה	יוקרה, כבוד עצמי
	9	א ברוגזדיקן פנים (יידיש)	הבעת ברוגז על הפנים, פנים כעוסות
	9	אפייער (יידיש)	שריפה

טוב, הוא כבר יחלה	גוט ער וועט קריינקין (יידיש)	9	
עם עיניו הערמומיות	מיט זיינע גנבישע אייגעלעך (יידיש)	9	
ראש של גוי	גוישער קאפ (יידיש)	9	
כינוי לאדם נכבד	יא שייך (ערבית)	10	
אל תדאג, צריך לכוון את ההילוכים הכוונה – לשלב הילוך מתאים	זארג זיך ניט מען דארף איינשטעלען די ווייסטאך (יידיש)	10	
מעשית שמושית	טכנית	11	
חברים הקשורים בקשר אמיץ כאברים לגוף (קבוצה מלוכדת)	קבוצה אורגנית	11	
אישית מאוד	אינטימית	11	
בעיות	פרובלמות	11	
רציני, מיושב, שקול	סולידי	11	
תכניות לעתיד	פרספקטיבות	11	
יהודים תושבי עיירות קטנות, קרתנים, צרי אופקים	באלעבאטישע יידן (יידיש)	12	<u>הקבוצות במושב</u>
ישמרנו אלוהים	רחמנא ליצלן (ארמית)	12	
בעלי בתים, בעלי משפחות	בעלי בתליך (יידיש)	12	
יכולות	פוטנציות	12	
נסיון	פרקטיקה	12	
תאו, בקר בר החי בביצות	דז'מוסים	12	
צעקה	טרומבה	12	
משבחיך (תפילת יום כיפור)	אנקת מסלדיך	12	
אם רק יכולים מותר להגיד, נו, גולדהר תתנועע קצת, עבוד עבוד	אז מען מעג, מעג זיך זאגן דו גולדהר שאקל זיך, ארבעט ארבעט (יידיש)	13	
חברה עבדו	חברה ארבעט (יידיש)	13	
העיקר שהדברים ינועו	בלבד עס זאל זיך שאקלען (יידיש)	13	
כולם יהודים קשי עורף, עקשנים	אלע הארטע יידן (יידיש)	13	
שכלתנית	אינטלקטואלית	13	
סימני הכר	סימפטומים	13	
פרטיות	אינדיבידואליות	13	
נסיון מעשי	פרקטיקה	13	
מה אתה אומר?	וואס זאגסטו? (יידיש)	13	
האם אתה זוכר?	דו געדענקסט? (יידיש)	13	
הלימוד שלמד בצעירותו	גרסא דינקותא (ארמית)	14	
אוי ואבוי לעבודתם, הכול עקום (וצולע)	אזא יאר אוף זיי קרום און לאם (יידיש)	15	<u>הגדת פסח</u>
סכסוך	קונפליקט	15	
עיבוד הטיח סביב פתחי הבניין (חלונות דלתות וכו')	גליפים	15	
רפפות, הלבשות של כפיסי עץ על סדקים	לייסטלעך (יידיש)	15	
עם כל הדברים הזעירים, ועם הכל	הפיטשעווקעס און מיט אלע שטיק (יידיש)	15	
אני צריך להתרכז	איך דארף זיך	15	

	קאנצענטרירן (יידיש)		
העיקר אצלי האוכל, אני עצמי חי בצניעות	איז די קישקע איך בין אפראסטער (יידיש)	15	
על אפם וחמתם, אם פה יגדלו שערות	א מכה, אז אט דא וועלן וואקסן האר (יידיש)	15	
הם לא חולים הפקידים, הכוונה, הם מסוגלים לעבוד.	ניט קראנק זיינען זיי (יידיש)	15	
ארעי, זמני	בפליאטבים	16	
תבנית, צורה קבועה	שבלונה	16	
סימון יסוד של מבנה	השנורגריסט (יידיש)	16	
תבניות עץ או מתכת ליציקת בטון	טברות	16	
מחזיקי תריסים ליד הקירות שצורתם ראש אדם	מענטשעלעך (יידיש)	16	
אוכלי טרפה	טרייפניאקעס (יידיש)	17	
כרכובים לוילונות	קרניזים	18	
מרצפות לציפוי הקירות מעל הריצוף של הריצפה.	פנלים	18	
מרצפות לריצוף הריצפה	בלטות	18	
קבור עמוק באדמה	ליגט אין דרערד (יידיש)	18	
יש לנו "חביבעלע"	האבן מיר א "חאביבעלע" (יידיש)	18	
ראשית, בכפר וויתקין יקום כל דבר לאט לאט. יש לכם הרבה אוכלי טריפה	צוערשט אין כפר וויתקין וועט אלץ זיין צו ביסלעכווייז יש לכם טרייפניאקעס (יידיש)	19	
וכך אנו גם נרחיק לכת	און מיר וועלען גיין וויטער אויך (יידיש)	19	
זרעים, גרעינים. כאן הכוונה לאבנים קטנות שהיו בתוך הסיד ולא התפרקו.	ביזרה (ערבית)	19	
עקרונית	פרינציפיונית	19	
חומריות	מטריאליזם	19	
רוחניות	אידיאליזם	19	
הכופתאות של פסח	קניידלעך (יידיש)	19	
ביחד	בצוותא (ארמית)	19	
ששופט מפח (לא רציני)	שהבלעכענער שופט (יידיש)	19	
מומחה	אקספרט	19	
תשלום מיסים באחוזים הגדלים עם גידול ההכנסה	פרוגרסיביות	20	
שכל אחד יטיח את ראשו בקיר	זאל זיך יעדער שלאגן דעם קאפ אין וואנט (יידיש)	20	
בעיות	פרובלמות	20	
מאמין בניצחון הטוב והיפה שבחיים	אופטימי	20	
רואה שחורות, ההיפך מאופטימי	פסימי	20	
השרשרת	די קייטעלע (יידיש)	20	
צ"ל להנות	להניח	21	
ולך תתגרה בהם	און גיי פארייס זיך מיט זיי (יידיש)	21	הגדת פסח
תאור העמים וסימניהם	אתנוגרפי	21	

חקר בעיות העולם, מבנה הטבע וכו'.	פילוסופי	21	
שפע, רווחה כלכלית וגם חברתית.	פרוספרטי	21	
ממתקים, פרפראות, דברי מאכל קלים לקינוח סעודה	תרגימה (יוונית)	21	
כיום הישוב גבעת-שפירא	הגואל	21	
הכוונה לישוב ביתן-אהרון	הביתן	21	
יפה, הדור, נאה	אלגנטי	22	
לב חלש	א שוואך הארץ (יידיש)	22	
מכנסים בלי כפתורים	הויזן אן קנעפלעך (יידיש)	22	
מוחץ קרקע, מתחזת שמופעלת ע"י זוג סוסים	בודנפרסר	22	
סירוס הפתגם לא מדובשך ולא מעוקצך	לא מעובשך ולא מדוקשך	22	
מספיק אוכלי חינם	גענוג פרעסערס (יידיש)	22	
אוכל קרקע (כנ"ל)	בודענפעשער (יידיש)	22	
כאב ראש	וודז'ירס (ערבית)	22	
שאפשר יהיה לעשות עם זה נסיעה מזדמנת (נגלה)	מען וועט קענען מאכען מיט דעם אנאגלע (יידיש)	22	
דבר והיפוכו	תרת'י דסתרי (ארמית)	23	
כרוזים, לתעמולה	פרוקלמציות (לטינית)	23	
האנשים הפשוטים	עמשיריקים	23	
השנה כאן	השתא הכא (ארמית)	23	
סיכויים	שנסים	24	
לא לנדנד על הנשמה	און נודענען אויפן הארצן (יידיש)	25	לחנוכה
מאנפף	פאנפעט (יידיש)	25	
אוספים	קולקציות	25	
נכון, וזה בגלל שהנהגים שלנו לא יודעים לנסוע	געוויס אז אונזערע נהגים קאנען נישט פארן (יידיש)	25	
דואר	פוסטה	25	
הקיר עף	פליט עס (יידיש)	25	
"איבן האיום" – צאר רוסי במאה ה-16	איוואן גרוזני	25	
אבל לא אפשרו לו את זה	נאר מען האט עס ניט דערלאזן (יידיש)	25	
הם התפללו בעבודתם	און האבן זיך געגריבלט (יידיש)	25	
בקיצור שמח בעיירה	עס איז פריילעך אין שטעטל (יידיש)	25	
אנו עוסקים	עסקינן (ארמית)	26	
צ"ל יולוס (התברואן)	יוליס	27	
יבלית	אינז'יל (ערבית)	27	
הכוונה בטוריה	בטריה (עגה רוסית)	27	
וההתלהבות גדולה כי לוצר יש רפת ולגפני יש רפת	און די גדולה איז גרויס ווייל זעצער, האט א רפת און גפני האט א רפת און (יידיש)	27	
מפני שכן אריה גרם לפאניקה	ווייל בן אריה האט אנגעמאכט א פאניקע (יידיש)	27	
כי זה דבר של מזל, ולו יש מזל	דבר של מזל און ער האט	27	

	שוין אזא מזל (יידיש)		
עיוני	תיאורטי	27	
מצד שני	מאידך (ארמית)	27	
עוד מעט ילכו לישון	וועלן גיין שלאפן (יידיש)	27	
יצוא ויבוא	אקספורט ואימפורט	27	
נסיעה מזדמנת ואיך שהוא יעשה ירוויח את פרנסתו	אנסיעה אנגלה און וועט צונויפסקראבען די פרנסה (יידיש)	27	
ייקח כבר את הלירה שלו	און וועט נעמען אפונטל (יידיש)	27	
מפני שאתם הנכם...	ווייל איר זייט... (יידיש)	28	
לא יהיה לו מה לעשות	וועט ניט האבן וואס צו טאן (יידיש)	28	
תקליטים של פטיפון	פלטות	28	
ואם רצונכם לשמוע קצת רכילות	איר ווילט הערן א ביסל רכילות (יידיש)	28	
מועדון	קלוב	28	
אורה	אטמוספירה	28	
חבורת "עושים שמח"	טראסק	28	
בעלת פנים כהות ושיער שחור.	ברונטית	28	
ולשרגא אפשר להאמין	און שרגא מעג מען גלויבן (יידיש)	28	
גם פה יש תקלה, אלא שכבר רגילים לצרות	איז אבראך, נאר מען איז שוין געוויינט צו די צרות (יידיש)	28	
ההתקדמות יפה	גייט עס (יידיש)	29	
סוג של משחק קלפים	ויסט	29	
מילון, אוצר מילים למקצוע מסויים.	לכסיקון	29	
ראש השנה האזרחי ב-31 לדצמבר.	סילבסטר	29	
לבבי, משפחתי	אינטימי	29	
השנה	דשתא (ארמית)	30	
נברשות	לוסטרות	30	
פעילה	אקטיבית	30	
צ"ל הקופה.	הקפה	30	
ושקט, שקט	און שא שטיל (יידיש)	30	חנוכת בית העם
לבשל דייסה הוא יכול	אקאשע פארקאכאן קאן ער (יידיש)	30	
פה ושם הוא בדייסה כמובן, אלא שהיא עדיין מתבשלת	פה ושם אין קאשע כמובן נאר עס קאכט זיך (יידיש)	31	לחנוכת בית העם
צ"ל הולם	הולך	31	
ומרגישים כמו בבית	און עס איז היימלעך (יידיש)	31	
אדישות	אפטיה	31	
בלבד	גרידא (ארמית)	31	
הרס, שבר, צרה	מחיתה(ארמית)	31	
אימת הציבור (פחד לדבר לפני הקהל) –	אימתא דציבורא (ארמית)	31	
הערכה ממרחק זמן מסויים	פרספקטיבה	31	
קינת יגון ואבל (ישעיהו כט ב')	תאניה ואניה	31	
רעיון שנתקע במוח ואינו נותן מנוח	אידיאה פיקס	31	

והובילו אותנו ישר ל"חדר" הכוונה ל"חדר" עם מלמד בגולה	און מען האט אונז געפירט אין חדר אריין (יידיש)	32	
על דברים שונים	על דא ועל הא (ארמית)	32	
עסקי נשים	די ווייבערישע זאכן (יידיש)	32	
חברה תקברו והחברה קוברים	באגראבט און מען באגראבט (יידיש)	32	
במצב של חפירה וכיסוי, חופרים בארות, קוברים צינורות וקובר אחד את השני	גראבען און באגראבענעש מען באגראבט בארות, באגראבט צנורות און מעט באגראבט זיך איינער דעם צוויטען (יידיש)	32	
שאחד יקבור את השני	איינער זאל באגראבן דעם אנדערן (יידיש)	33	
וגם אותו לקבור	און אים אויך באגראבן (יידיש)	33	
כולם דובים	אלה בערען (יידיש)	33	
הם די מזלזלים בעבודתם	זיי בערען זיך (יידיש)	33	
ואכן יתרחשו כאן דברים	און עס וועט זיך דא טאן (יידיש)	33	
תכסיסן	קומבינטור	33	
תכסיס	קומבינציה	33	
שקץ, כינוי לנער שובב מנערי הגויים	אשיגעץ (יידיש)	34	
העמדה	השטעל (יידיש)	34	
חובבנות, שטחיות	דליטנטיות	34	
יסודית	אלמנטרית	34	
מחזה שמשולבים בו טרגדיה וקומדיה. טרגדיה – מחזה עצוב, קומדיה – מחזה בעל תוכן מבדח	טרגי-קומדיה	34	
טנא מלא ספרים	צנה מלא ספרא (ארמית)	34	
סופר הכותב דברי ביקורת	ספרא מלא צנה (ארמית)	34	
חותך, כורת, ענפי עצים בגובה או באורך מסויים	מגמם	34	
לשם	להתם (ארמית)	35	
המדע העוסק במצבים ובצורות התנועה של החומר, בגלגולי האנרגיה בטבע.	פיסי – פיזיקה	35	
המתנגדים	אופוזיציות	36	
השמרים התוססים	כל החמירא (ארמית)	36	
החמץ שכאן	החמיאה דאיכה (ארמית)	36	
שראיתי אותו	דחמיתיו	36	
שלא סלקתי	דלא בערתיו (ארמית)	36	
ריקודים קלסיים	טנצקלס	36	
נוהל	פרוצס	36	
דרגת סמל בצבא ובמשטרה הבריטית.	סרז'נטיות – סרג'נט	36	
מנה קצובה	פאיאק (יידיש)	37	הגדה של פסח
זה לחם עוני – הכוונה למצות בפסח	הא לחמא עניה (ארמית)	37	
כל מי שצריך יבוא ויקח	כל דיצריך ייתא ויקח (ארמית)	37	
כל רעב יבוא ופתח לו חשבון אשראי	כל דיכפין ייתא ופתח לו	37	

	קונטו (ארמית)		
השנה עובדים קצת	השתא עבד (ארמית)	37	
ורושמים	און מען שרייבט (יידיש)	37	
שטר כסף מקומי, תחליף לשטרות הממשלתיים.	בונים	37	
שייך לנו	אונז	37	

מהנה מצוין נהדר וכו'	אמחייה (יידיש)	37	
דרכי קיצור	קפנדריות (לטינית)	37	
יכולים ללכת לאיבוד	און מען וואלט פארפאלען געגאנגען (יידיש)	37	
אפשר גם לשבת	קאן מען זיך צוזעצן (יידיש)	37	
ולצאת	און אוועק (יידיש)	37	
רושמים	פארשרייבן (יידיש)	37	
צ"ל תומכים	תומרים	38	
צבע כחול	כחלות	38	
לקוח	קליינט	38	
צ"ל לא יהיה פנאי	לא היה פנאי	39	
צ"ל אשרי (אהרון)	אשראי	39	
ןִימחקו	און מען וועט מעקן (יידיש)	39	
מה יש	וואס איז (יידיש)	39	
כתבו ילדים	שרייבט קינדערלעך (יידיש)	39	
שגשוג כלכלי	פרוספרטי	39	
מחוטל – מכשיר. לא ברורה המשמעות	מחוטלך	39	
עשינו שטויות	האט מען זיך באנארעשט (יידיש)	39	
לאט לאט וגם קצת קצת	שוויִה שוויִה (ערבית)	39	
שיר מהפכני של ספני הנהרות ברוסיה במאה ה-19, שיר "עץ אלון".	דובינושקה	39	
חנה'לה אני מלמד דרדקים ומלמד את לשון הקודש באה אלי חנה'לה הקטנה ללמוד ושהתשלו יהיה לפי החודש וכשהשמש שוקעת וכמעט נעלמת מגיעה חנה'לה במרוצה ובפיה הבקשה שהיא כן רוצה ללמוד אלא בשיטה חדשה מיד אני מסביר לחנה'לה ומלטף את ראשה. שואלת היא מה זה תפוח ועונה אני לה שזה אעפאלע	חנה'לה בין איך מיר ארעבאלע לערען לשון קודש קומט די קליינע חנה'לה לערען אויפן חודש און אז די זון הייבט אן פארגיין, קימט חנה'לה צולויפן, און אי לערען חנה'לה אוף אנייעם אופן! ראש פארטייץ איך חנה'לן גלעטינדיק איר קעפעלע. פרעגט זי וואס תפוח איז זאג איך איר א עפאלע (יידיש)	40	
קצת יותר בערנות	לעבעדיקער אביסל (יידיש)	40	הגדה של פסח

פסל מריה הקדושה וישו בזרועותיה	בוז'ה מטקה	40	
רקורד – שיא	רקורדי	41	
חצובה תלת רגלית.	דרייפוס	41	
אתה שומע?	דו הערסט? (יידיש)	41	
צ"ל ההתפארות	התפארת	41	
עצים שלמים ממש	גאנצע בוימער (יידיש)	41	
כל אבחת חרמש דומה וחופפת לקודמתה	סימטריות	41	
צנרת	אינסטלציה	41	
תורת הסוד והנסתר	מיסטיקה	41	
צ"ל לאה גולדהר (הרפז)	לאה גולוהר	42	
מנשר	פטיציה	42	
רגישות יתרה	אסטנסיות	42	
אל תתגרה במשהו	דו פאררייס זיך נישט (יידיש)	42	
משהו	עפיס (יידיש)	42	
פה עולה ריח של אבק שריפה, ולאט לך יוסף	דא שמעקט מיט פולווער קרייך נישט יוסף (יידיש)	42	
רגשנות	סנטימנטליות	42	
רגישות יתרה	אינסטנסיות	42	
חלומות, הזיות	פנטזיות	42	
הסופר הצרפתי הידוע בעל "האני מאשים" בפרשת דרייפוס במאה ה-19	אמיל זולה	42	
עלילת דרייפוס – הקפיטן היהודי צרפתי שהואשם בריגול	דרייפוסיאדה	42	
תרשים המראה יחסים בין נתונים שונים	דיאגרמות	43	
מוביל את שלמה באף	פירט אים שלמה פאר דער נאז (יידיש)	43	
אינו יהודי שאפשר להוביל אותו באף	וואס מען קאן אים פירן פאר דער נאז (יידיש)	43	
בביתו הוא נשאר עם הארץ	בלייבט ער ביי דער נאז (יידיש)	43	
הזדמנויות	צ'אנסים	43	
הוא לא האמין לו, הוא לא סמך עליו	ער האט אים ניט געטרויט (יידיש)	43	
מקומית בלבד	לוקאלית גריידא	44	
הצדיק מ"ווינידיג" (כינוי)	דער ווינידיגער צדיק (יידיש)	44	
"המפרגן" (כינוי)	שהפארגינער (יידיש)	44	
הבן הצעיר	מוזיניק	44	
המושחת (כינוי)	אויסוורף (יידיש)	44	
רופא סנדלר	א שוסטער א דאקטער (יידיש)	45	הגדת כפר וויתקין
חשבון האותיות לפי ערכן המספרי	גימטריה	45	
כתיבה בראשי תיבות לשם קיצור	נוטריון	45	
מדברים גרמנית	און מען שפרעכט דויטש (יידיש)	45	
חיל הפרשים	קוולריה	45	
נהג אחד, נהג אחד, באוטו שקנתה "ניבה" לשני שותפים	חד נגהא חד נגהא דזביין ניבה בתרי שותפא חד	47	

באוטו יחיד	אוטו חד אוטו (ארמית)		
עוזר נהג או נהג משנה	סקנדרייבר (אנגלית)	47	
שויס, זכויות שוות	יסודות פריטיטים	47	
שדה הדגן שלנו	מויא ניבה (רוסית)	48	
חילוקי דעות	פלוגתא (ארמית)	48	
מדיניות	פוליטיקה	48	
טעם חריף ומגרה	פקנטיות	48	
מנהל בנק	בנקיר	48	
מופשטות	אבסטרקציות	48	
לא באותה שורה, לא באותו קו	"פפריק"	48	
למנהיג	לפירער (יידיש)	49	
מה פשר האוהלים האלה?	וואס זיינען די געצעלטן? (יידיש)	49	
נימוס	טקט	49	
יוקרה, הכרת ערך עצמית	פרסטיז'ה	49	
יצירה הומוריסטית קטנה	הומורסקה	49	
מעשי, שימושי	פרקטי	50	
כנראה שהכוונה לעשיית צרכים	טואלט	50	
כילה של רשת להגנה מפני יתושים	מוסקיטור	50	
אני רוצה לגשת לקחת את הסוודר	איך וויל צוגיין נעמען דעם סוועטער (יידיש)	50	
אני רוצה לקחת את הקערה	איך וויל נעמען די שיסל (יידיש)	50	
בשביל מה אתה צריך קערה	ווארום ברוכסטו אין שיסעל (יידיש)	50	
בכדי לירות הערה: בגרמנית שיסעל-קערה ושיסן-לירות	כדי אויף צו שיסען (יידיש)	50	
מי שאפו נוזל (מגעיל)	סמרקץ'	50	
תברואתי	סניטרי	51	
חנות	מוקן (ערבית)	51	
כמו סרט	מיטל סינמה (ערבית)	51	
סרט חינם	סינימה בלש (ערבית)	51	
אני מכניס להם	איך זאג זיי אריין (יידיש)	51	המושלים בכיפה
שאני עדיין נער	בין איך נאך א יינגל (יידיש)	51	
צמח משתרע בעל עלים בשרניים דמויי אצבעות שמו העברי "אהל האצבעות" ושמו הלטיני "מְזֻבְרִיאֲנְטִימוּם"	מזברנטום	51	
בלבד	גרידא (ארמית)	51	
חדר משמר תחת מגדל המים ליד בית העם	נוקטה (טורקית)		
מרשים לעצמם	קאנען זיך פארגינען (יידיש)	52	
מצרכים	פרודוקטים	52	
מיני סידקית	גלנטריה	52	
מוצר	פרודקט	52	
מה	מאי (ארמית)	53	
מפרץ צר בין הרים. כאן הכוונה לחדר	פיורד	53	
זו הצרה	דא עקא (ארמית)	53	
ובמשרד גוזרים כבר לפי רצון	ובמשרד שניידט מען שוין	54	

	צו (יידיש)		
ואז רושמים האחוזים (הריבית)	און דאן שרייבט מען די פראצענטן (יידיש)	54	
מראה נוף	פנורמה	54	
שבבי מזון, אולי פתיתים שהוכנו מלחם עודף	פודפלק (אנגלית)	54	
והוא מוציא את הצימוקים מהחלה הקלועה	און קלייבט די ראזשינקעס פון די קוילעטשן (יידיש)	54	
מה שצריך לסחוב	וואס דארף מען טראגן (יידיש)	54	
עם הנשים	מיט די ווייבער (יידיש)	54	
הוקל לליבי	עס איז מיר געווארן גרינגער אויפן הארצן (יידיש)	54	
עקרוני	פרינציפיוני	54	
קרי אַמְחָה נְפוּשָׁס – ביטוי שחזר מיידיש והכוונה בעברית למהנה, מענג	אַ מְחִייה נפשות (יידיש)	54	
ויסות, הסדרה	רגולציה	55	
משפטי	יורדי	55	
עיזים	די ציגן (יידיש)	55	
גללים של עיזים, הכוונה לדבר קל ערך	באבקעס (יידיש)	55	
צ"ל: להכין	להבין	55	
שק, תרמיל	א טארבע (יידיש)	55	
צורת, מהבחינה החיצונית	פורמלי	55	
בקצב מזורז	בטמפו	56	
שורשי, יסודי	רדיקלי	56	
הכוונה לקונגרס הציוני (הועידה הציונית) בבזל, שווייץ	קונגרס	57	
זן של מנדרינות	סצומה	57	
תקופת אימונים	סטז'	57	
עיסוי	מסז'	57	
חוקר העוסק בתורת קליפת כדור הארץ.	גיאולוג	57	
צריך להיות גנוז	גנוז	57	
ירבו	ירב	57	
כנראה עוסק בבתי מרחץ	בניאולוג	57	
מצבת זיכרון גדולה	מונומנט	58	
כמו שעכשיו	כדהאידנה (ארמית)	58	
הסתכלות, או בחינת נושא לאחר פרק זמן	פרספקטיבה	58	
מוצץ דם	הבלוטצאפער (יידיש)	59	
הובלה – תובלה	טרנספורט	59	
בחורות, חתיכות או בובות	לאלקעס (יידיש)	59	
שלטון העם	דמוקרטיה	59	
מדיניות	פוליטיקה	59	
יסודות	אלמנטים	59	
הכונה כאן – המנהל	אופיצר	60	
בורות רקב לביוב	ספטינגים	60	
חופפים	סימטריים	60	
תפריט מזונות	דיאטה	60	
דוחות תעבורה	רפורטים	61	

רמה	קלזה-קלאסה	61	
מפעלים ליצור סגרות בארץ	מספרו ודובק	61	
שוטר, נוטר	גפיר (ערבית)	62	
אדון	חודז'ה (ערבית)	62	
חמור	דז'אחש	62	
זה שונה	שאני (ארמית)	62	
שוטר נוטר	גפיר (ערבית)	62	
גיבור	שטיר שאטר (ערבית)	62	
סרג'נט – סמל במשטרה ובצבא	סרג'נטיות	62	
מנהל בנק	בנקיר	62	
חברי מפא"י – מפלגת פועלי א"י. (רוב חברי הכפר היו חברי מפא"י).	מפאיניקס	62	
סמכות	קומפיטנציה	63	
שלפוחית	אגאנצער בלאז (יידיש)	63	
צ"ל: ראשי התיבות	ראשי התרבות	63	
כל האסטרטגים הגדולים אסטרטג – מתכנן דרכי לחימה	אלע גרויסע אסטרטעגען (יידיש)	63	
ראיון	אינטרוויו	64	
נציגות	רפרזנטציה	64	
נוסע	פסז'יר	64	
נציג, בא כח	"רפרזנטנט"	64	
במרץ	בטמפו	64	
עצמאות	אוטונומיה	64	
אנחנו נתכסה בנוצות. והכוונה שאנחנו נהיה על הסוס	וועלען מיר אריין אין זי פעדערען (יידיש)	64	
י.ק.ה יהודי קשה הבנה, כינוי לעולים מגרמניה ואוסטריה	א יעקע (יידיש)	65	
אנחנו אמרנו	מיר האבן געזאגט (יידיש)	65	
אנחנו הגרמנים הטבענו אנה בריטית	מיר די דייטשן, האבן אן ענגלישע שיף דערטרונקען (יידיש)	65	
אצל המצליף הגדול	ביי דעם לאנגען שמייסער (יידיש)	65	
פריץ גדול	אגרויסער פריץ (יידיש)	65	
צ"ל: חיצניקו (צבי עציון)	חיצקו	66	
רושם	פסון	66	
סימני היכר	סימפטומים	66	
איסוף מספרים להסקת מסקנות	סטטיסטיקה	66	
צריך להיות כתוב והכריז	והרקוז	67	
לעג וקלס	חוכה ותלולה (ארמית)	68	
הוא כבר יכתוב עלינו	וועט ער אונז באשרייבן (יידיש)	68	מגילת הלגיון
נאמנה	לויאלית	68	
ללגיון	ללגמן	69	
משכן, מעון	זבול	69	
מרפסת פתוחה	טרסה	69	
פעילה	אקטיבית	70	
חבורה	גברדייה	70	
סופר מומחה	כתבא רבה (ארמית)	71	

בן ישיבה	בר בי רבה (ארמית)	71	
תלמיד חכם שנצרב באש רבו	צורבה דרבנן (ארמית)	71	
אוכף לרכיבה, מכתש, התקן לירי רמון רובה	מדוכה	71	
מהשמים	מני שמיה (ארמית)	71	
משם	מהתם (ארמית)	71	
סוג של ריקוד יחיד	רקוד קאריוקה	71	
פרסי	עדז'מה (עדז'מי) (ערבית)	71	
חמישה חומשי תורה מתורגמים ליידיש. נקרא בעיקר ע"י נשים (באירופה).	צאינה וראינה	72	
גדולה	רבותה (ארמית)	73	
במחילה	מטותא (ארמית)	73	
יגון ואבל (ראה עמ' 31)	תאניה ואניה	74	
לבקש, להתחנן (הפירוש אינו מתאים לנוסח הכתוב)	לחלות	74	
טענות קשות	טרוניות (יוונית)	74	
נדבה	בקשיש (ערבית)	75	
מבחוץ	מלבר	75	
בעוז ועוצמה (ישעיהו יא' טו)	בעים רוחו	75	
דכי – שאון גלי הים	דכיו	75	
ילדים, נערים	זאטוטים	77	
תקן	נורמה	78	
הוא	ואידך (ארמית)	78	
קבוצה – חבר מומחים	טרסט	79	
סוג של מאפה בצק	קניש	80	
סוג של עוגה ממולאה	סטרודל	80	
כנופיה, חבורה	בנדה	80	
כח פשיטה	קומנדה	80	
מקהלה	קפלה	80	
שמחה, חגיגה	הילולא (ארמית)	81	
צ"ל: ציצלניק (העיירה של רפאל ושושנה בלטינסקי)	ציילניק	81	
צ"ל: חיימיקו (חיים כהנוביץ)	חיימיקה	81	
אד-הוק לשם כך	הד הוק (לטינית)	83	
צ"ל: רובל (יעקב)	תובל	83	
מיני אנטיביוטיקות	סולפה סטרפטומצין	85	
פטימים שהושתלו בהם הורמונים	קופונים	85	
אורופק – תרופה אנטיביוטית	הורופק	85	
המוסך לטרקטורים	גרז'	85	
שיפוץ כללי	אוברול	85	
הנומג-טרקטור שהיה במוסך בשנות ה-50	הנומק	85	
מיוחד, מקצוען	ספץ	85	
גבר, איש	גברא (ארמית)	85	
ד-ש ק"ק-קהילה קדושה	דק"ק	86	
נותני עצות	עיצס (יידיש)	86	
יצא	נפק (ארמית)	86	
פעילה	אקטיבית	87	
סבילה	פסיבית	87	

סוג של התעמלות בתנועות קצובות בליווי מוזיקלי	ריטמיקה	88	
נגמר	חלס (ערבית)	88	
טווס	פאווע (יידיש)	88	
צ"ל: תייר	תיר	88	
חתן	א איידעם (יידיש)	89	
להשחיל פיל בקוף של מחט	לעייל פיל בקופה של מחטא (ארמית)	89	
שאפשר להסתמך עליו	אסמכתא (ארמית)	89	
מתנוסס ברוב הדר	בנוי לתלפיות	90	
חבורת חכמים	פמליה	90	
הזנב השמן של הכבשה	אליה	90	
קמח טחון	קמחא טחינה (ארמית)	90	
"ראש העיר"	שטוט בעל הבוס (יידיש)	90	
כעכים שמכר רוכל זקן, עולה חדש, ליד הצרכניה	בייגאלעך (יידיש)	91	
ציבורית	קולקטיבית	92	
רצינית	סולידית	92	
לכל המעוניין	לכל דיבעי (ארמית);	92	
עזבו, נטשו	ושבקו (ארמית)	92	
כנראה התחלפו האותיות. צ"ל בזרוחה – כלומר בזריחה.	זברוחה (יידיש)	93	
יורק יריקה הגונה	גיט ער אפלוכה (יידיש)	93	
רשם קול	טייפרקורדר	94	
חתיכת אמריקאית. מחותנת שלי מחותנת נאמנה אני הולך...	אשטיקעל אמריקאנקע. מחותנת'טע מיינע, מחותנת'טע געטרייע איך גי... (יידיש)	94	משבר התרבות
צ"ל: שעברה	העברה	94	
מיוחד במינו, מעולה, משובח.	אקסטרא	95	
זמרות ראשיות באופרה	פרימדונות	95	
חשפנות	סטריפטז	95	
כסף טוב, עובר לסוחר	טבין ותקילין (ארמית)	97	
בית חרושת אנגלי מפורסם בשואבי האבק שמייצר.	הויָךר	97	
מחלות רעות	מרעין בישין (ארמית)	98	
חומרי יסוד	אלמנטים	99	
תעודה על שמירת זכויות הממציא	פטנטים	99	
ממשיכים לפעול אחר הנעתם	אוטומטים	99	
וסתי לחץ	פרסיסטטים	99	
כל אחד משני קטבים חשמליים	אלקטרודה	99	
קוטב חשמלי שלילי	אנודה	99	
בית החרושת הצ'כי הידוע למכונות	סקודה	99	
הרחום (אלהים) יצילנו	רחמנא ליצלן (ארמית)	99	
דג חלבי	מילכיקע פיש (יידיש)	99	
ביצי דגים	איקרא	99	
הארקה	ארדונג	99	
עייף ורצוף (תהילים לא' יט)	עייף עד דכא	99	
כפור (תהילים עח' כז)	חנמל	100	

סבר פנים חמור	קפדה	100	
מהעבר הרחוק	מקדמת דנן (ארמית)	101	
הם שווים לכפרות. הכוונה אין בהם צורך	האבן זיי געייטקס אף כפרות (יידיש)	101	
שם של מחזה שהוצג בארץ באותה שנה	"ארלקינו"	101	
בזו הלשון	בהאי לישנה (ארמית)	102	
טובלים הכלים ברותחים ושוטפים במים קרים	מגעילין ומדיחין (ארמית)	102	
מדליקים האש בנחת	מבעירין בניחותא (ארמית)	102	
בחברת אנשים	בחברותא (ארמית)	102	
את כל התוסס והחמץ שנמצא ברשותינו	את כל החמירה והחמיאה דאיכה ברשותה (ארמית)	102	
כינויו של מאיר פורמנסקי. מאיור בלעז – רב סרן.	"מאיור"	102	
יוסף בן יעקב אבינו	בן כתונת הפסים	103	
הדחה מן הדרך	מדוחים	103	
משוערת	היפוטטית	104	
יפה, נאה, נעימה	אסטטית	104	
מוסרית	אתית	104	
עיר באיטליה ליד הנהר סניו.	רְוֵנָה	104	
נהר הסניו באיטליה שם לחמה הבריגדה היהודית ב-1945	סינה	104	
שונה	שאני (ארמית)	105	
מוסמך	איכשר (ארמית)	105	
המצליף בבית המרחץ	השמייסר	105	
צעיר, ילד	ינוקא (יידיש)	105	
הזו	דהניה (ארמית)	106	
הכוונה – למקומה	אכסניה	106	
מקום להסתרת נשק מחתרתי	סליק	106	
מפקד איזור, האחראי על הבטחון בישוב.	מא"ז	106	
מפה לשם	מהכא להתם (ארמית)	106	
הכוונה לחלל	לאטמוספירה	107	
למעלה ולמעלה	לעילא דלעילא (ארמית)	107	
הכוונה לפוספה המאוסמת במיכלים. כוסברה זהו צמח תבלין	כוסברא אלף וכוסברא בית	107	
יעיל	אפקטיבי	108	
שתוקפו לאחור	רטרואקטיבי	108	
מבחוץ	מלגו	109	
צ"ל: לכו	לבו	110	
עצבים	נרוים	110	
מלאים	רזרבים	110	
היתר של הלל הנשיא להמשיך לגבות דמי ריבית למרות השמיטה	פרוזבול	110	
שמות של טרקטורים מחברות שונות	"הולדר" "פיאט" פורשה" ו-"אינטרנציונל"	110	
אדם גדול ונכבד	גברא רבא (ארמית)	111	
אולי הכוונה לחוטפת	מוטפת	111	
צ"ל: מכצה (מיכאל גולדברג)	מרצה	111	

ראש השנה שחל בראש החודש שבו הירח מכוסה.	הכסה	112	
הגיעו מים עד נפש	כלו כל הקיצין (ארמית)	113	
לא מציאותי, הזוי	אוטופי	114	
אגרוף	כורמיזה (ארמית)	114	
הרגש והחווייה הנפשית	רומנטיקה	114	
חורבן מלא (נחום, ב' יא)	בוקה ומבולקה	115	
בעוצמה רבה (גם בעמוד 75)	בעים רוחו	115	
הרכב האוכלוסיה	דמוגרפי	115	
בלאגן, אי סדר	אנדרלמוסיה	115	
העברה	טרנספר	115	
חלוקת שטח לחלקות	פרצלציה	115	
בעלי חיים חנוטים בארון זכוכית	פוחלצים	115	
יראה	דחילה (ארמית)	116	
בחילה	זרא (ארמית)	116	
? (אולי קבוצות פועלים)	סורבות	116	
ראש הקבוצה	ראיס (ערבית)	116	
ספיח של ספיח (מלכים ב' יט' כט')	סחיש	116	
מסכנה	נעבעך (יידיש)	116	
מערכת הנחות	תיאוריות	116	
מאילו המעולים שהאחד קשור לשני	מהני מעליה שהא בהא תליה (ארמית)	116	
אחידה	הומוגנית	116	
הדרוזים שנביאם יתרו - נבי שועיב	בני יתר	117	
הגיוניים	לוגיים	117	
מחוננת	כריזמטית	117	
נעימה	סימפטית	117	
קרתני, תמים	פרובינציאלי	118	
קצין בדרגת אלוף משנה (מדובר בגדליה גל שהיה רק סגן אלוף)	פולקובניק (רוסית)	118	
ךךך – לכלוך	דרקולוגית (יידיש)	118	
לאחר מעשה	בדיעבד (ארמית)	118	
מסועים	קונביירים	118	
מייבשים	דריירים	118	
כינוי לנערי הגויים במזרח אירופה. הכינוי דבק גם בנערים היהודים וכוונתו – נער שובב, פורק עול	שקצים	122	
שובבים	קונדסים	123	
צ"ל והחבריה	והבריה	124	
צ"ל: בבוץ	בבור	125	
צ"ל: לטייל	לטיל	126	
צ"ל: ושיח	ושוה	127	
צ"ל: והנצה	מנצה	127	

הערות לגבי תאריכים המופיעים בקובץ החיבורים "חידודין" של בן-ציון גפני

קובץ החיבורים (העיתונים ההיתוליים) של בן-ציון גפני יצא לאור בשנת תשמ"מ 1979, שנת החמישים לכפר-ויתקין, שנים רבות לאחר שנכתבו.

ברצוני לציין מספר טעויות בתאריכים המופיעים במספר פרקים:

א. "ההגדה של פסח תרצ"ז (1937)"
בעמודים 39-40 מספר המחבר על הקמת גשר העץ ("גשר הצבים") וגשר הבטון. כידוע הוקם גשר העץ בשנת 1938 בחודשים ינואר-אפריל. גשר הבטון נבנה בשנים 1938-1939.
בעמוד 43 מופיע קטע המספר על התפתחות הכפר בשנים 1933-1938, לפי ריבוי התפקידים של רבינוביץ, מכאן ברור לדעתי שהפרק נכתב בשנת תרצ"ח ולא בתרצ"ז.

ב. "הגדת כפר ויתקין פסח תרצ"ח (1938)"
בעמוד 45 כותב בן-ציון גפני על גשר הבטון והכביש: "העבודה ארכה למעלה משנה" והנה ערב האחד לאפריל נשלמה העבודה ונפתח הכביש... בחגיגה רבתי על הגשר". כפי שאפשר לראות בדף המצולם המצורף חנוכת הגשר הייתה בשנת 1939.
באותו פרק בעמוד 49 כותב גפני "המאורע החשוב ביותר בחיי הכפר הוא בלי ספק דבר קבלת הנוער מאוסטריה", כידוע קבוצת הנוער מאוסטריה הגיעה לכפר ב-10 בינואר 1939, מכאן לדעתי נכתב הפרק בשנת תרצ"ט.

ג. "המושלים בכיפה תרצ"ט (1939)"
בפרק זה בעמודים 51-56 מספר בן-ציון גפני על בניית הצרכנייה והמשרדים בקומה השנייה. על פי עדויות של שתי חברות הכפר, רחל גלבוע (גלבקס) שהגיעה לכפר בקיץ 1940 ושושנה וינטר (אופלר), אשר הגיעה לכפר עם משפחתה ב-1.5.1940, הצרכנייה היתה אז בצריף הישן.

בחוברת העשור משנת 1940, בסקירתו של שלמה זלצר "ניבה ומחלקותיה" נכתב: "מחסני מכולת וכל-בו – מטעמים שונים לא נבנה עדין בנין מתאים למחלקה זו עד היום...". מכאן שיש להוסיף לפרק שנה, ולדעתי הוא נכתב בשנת ת"ש, 1940.